

TESTIMONIUM III
DE PROFUNDIS
FEBRUARY 26/27 1974

PATRIMONIO UC

TESTIMONIUM

was founded in 1966 by the composer Roman Haubenstock-Ramati and Recha Freier. The underlying idea is to give musical expression, based on historical texts, to the pivotal events of Jewish history, at the time when the Jewish people is returning into its old homeland. The compositions are commissioned with contemporary composers, local and foreign, Jewish and non-Jewish.

Testimonium is sponsored by the Ministry of Education and Culture and by the Jerusalem Foundation

Directory Council of Testimonium

Mrs. Recha Freier, Prof. David Flusser,
Prof. Dan Pagis, Leo Savir,
Dr. Moshe M. Spitzer

Adviser to the Directory Council:

Dr. Batya Bayer

LIST OF SPONSORS AND HONORARY MEMBERS

ISRAEL

Alice Arbel
The late Israel Barzilai
Gary Bertini
Dr. Josef Burg
Dr. Eliahu Elath
Eliahu Elyashar
Dr. Walter Eytan
Yekutiel Federmann
Prof. David Flusser
Recha Freier
Dr. Nahum Goldman
Dr. Israel Goldstein
Gideon Hausner
Moshe Kol
Teddy Kollek
Dr. I. E. Nebenzahl
Prof. Ödön Partos
Natan Peled
Shimon Peres
Daniel Reccanati
Prof. A. B. Sabin
Prof. Rivka Schatz
Prof. A. A. Shuraki
Dr. J. Spiro
Josef Tal
Meir Weisgal

AUSTRIA

Gottfried von Einem
Roman Haubenstock-Ramati

ENGLAND

The late Prof. Norman Bentwich
Mrs. Morris Datnow
Alexander Goehr
Ruth Jacobson
Lord Janner of Leicester
Yehudi Menuhin
Mrs. Henry Taylor

HOLLAND

Mrs. Phia Berghout
Mrs. H. Meerschwan

FRANCE

Olivier Messiaen
Le Baron et la Baronne
Philippe de Rothschild
Vladimir Fedoroff

GERMANY

Boris Blacher
The late Bruno Maderna
Gottfried Müller-Salem
Dr. Alfons Ott
Axel Springer
The late Prof. Heinr. Strobel
Prof. H. H. Stuckenschmidt

SPAIN

Juan Pablo Izquierdo

U.S.A.

Leonard Bernstein
Lukas Foss
Prof. Alexander Ringer
George Rochberg

Past Performances

TESTIMONIUM I (1968) 'Jerusalem'

was performed, as the opening of the Israel-Festival (1968), in the Old Citadel of Jerusalem.

Composers: Tzevi Avni, Roman Haubenstock-Ramati, Joshua Lakner, Sergiu Natra, Yitzhak Sadai

Conductors: Gary Bertini, Mendi Rodan

TESTIMONIUM II (1971) 'Middle Ages'

was performed in the Soldiers' House in Tel Aviv and in the Wise-Auditorium of the Hebrew University in Jerusalem

Composers: Benzion Orgad, Abel Ehrlich, Alexander Goehr, Luigi Dallapiccola, André Hajdu, Lukas Foss, George Rochberg

Conductor: Gary Bertini

TESTIMONIUM III (1974) 'DE PROFUNDIS'

First Concert, February 26, the Jerusalem Theatre, 8.30 p.m.

Yaakov Gilboa: The Lament of Kalonymos, *for symphonic orchestra*

Benzion Orgad: Suffering for Redemption, *Cantata for solo voices and orchestra*

Lukas Foss: 'Lamdeni' (Teach me), *for choir and plucked and/or beaten sounds*

Leon Schidlowsky: Akiba ben Joseph, *Cantata for solo voices, children's choir, mixed choir and orchestra*

Second Concert, February 27, Wise Auditorium of the Hebrew University, 8.30 p.m.

Leon Schidlowsky: Eleven Tomb Stones, *for mezzo soprano, brass quintet, percussion and electronic tape*

Arnold Schönberg: De Profundis (Out of the Depths), Psalm 130, *Choir a capella*

Lukas Foss: 'Lamdeni' (Teach me), *for choir and plucked and/or beaten sounds*

The Jerusalem Symphonic Orchestra

Group of singers from the ZOA House Choir, Tel Aviv, directed by Penina Isserov

Children's choir of the 'Ledugma' School, Jerusalem

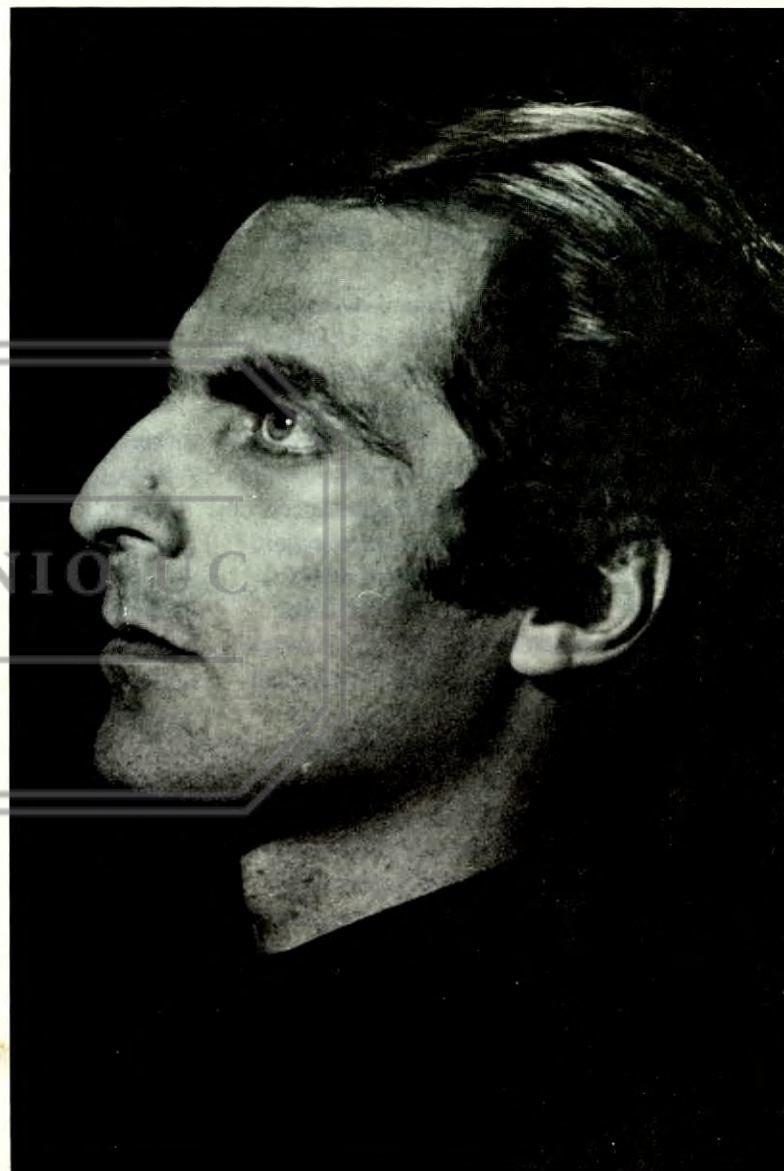
Solo voices: Stella Richmond, Rema Samsonov, Mira Zakkai (*soprano*),

Menasse Hedjas (*tenor*), Jerome Barry, Willi Haparnass (*baritone*)

Yitzhak Shilo (*narrator*)

The Conductor

JUAN PABLO IZQUIERDO was born 37 years ago in Santiago, Chile. In 1961 he was appointed assistant conductor to the Philharmonic Orchestra of Chile and director of the Department of Music at the Catholic University of Santiago where he organized and conducted concert and opera seasons dedicated mainly to contemporary music. Since 1963 he appeared as guest conductor of the National Symphony Orchestra of Chile. In 1966 he was awarded the first prize in the Dmitri Mitropoulos International Competition for conductors in New York, and in 1966-67 he was appointed assistant conductor of the New York Philharmonic Orchestra and guest conductor of the Residentie Orchestra in the Hague, Holland.

THE THIRD TESTIMONIUM

by DAVID FLUSSER

The Latin word 'Testimonium' means testimony. The musical event so called, which has already become an established tradition, offers interesting and revealing evidence about the various aspects of Israel's history and its significance. The word 'Testimonium' also reminds us of the most tragic aspects of the history of our people. The Greek word for witness is 'Martyr' — a word used for the Jew or the Christian who died for his faith. Those who die for the sanctification of God's name are witnesses before God and man.

However, the word 'Testimonium' has also a wider meaning. The life of Israel in its entirety, the sufferings, the hopes and the service to God embodied therein, all constitute a lasting and varied testimony. 'Testimonium' not only tries to give artistic expression to the experiences of previous generations of Jews, but aims also at offering testimony of ourselves as well as of the artists taking part. The artists, the performers and the audience are witnesses who offer their evidence on what happened in

Jewish history. Thus, this manifestation offers contemporary evidence for the identification of the nation with its past. I do not know of any other event which can be compared to 'Testimonium' in this respect.

It is a historic and, at the same time, a modern work of art in the fullest sense of the meaning: contemporary music, ballet, theatre — all rooted in the aesthetic values and idioms of our days. How did this happen? It seems that the basic reason lies in the Jewish national renaissance, the return of the Jews to their ancient homeland. Jewish history in its full extent is being renewed in Jerusalem, Israel's eternal capital, and we see events of bygone days as if they were happening before our own eyes.

In 'Testimonium' we have created a unique synthesis between the reopening of historic events and modern musical composition. Both these components are of decisive importance to the audience. Without any doubt historical memories constitute the central element of the Jewish renaissance, not only in our country, but all the world over. When we relive our past we renew our strength in ourselves, so necessary to us in order to maintain our '*élan vital*' — and to

enable us to bear the trials which we face. On the other hand, it would seem sometimes as though we in Israel were too far removed from the contemporary international musical scene. Our audiences are in need of musical education in order to be able to understand new musical idioms. 'Testimonium' gives us the opportunity to listen to some of the best in contemporary music in masterly execution. The Jewish content of the works will attract wider audiences who will listen to the revolutionary language of modern music, so rich in expression and so powerful in its impact.

Without the initiative and the untiring efforts of Recha Freier this cultural manifestation would never have been born. To a large extent the achievement and artistic atmosphere of 'Testimonium' is due to her fascinating personality.

ON TESTIMONIUM II (1971)

GARY BERTINI

Testimonium is a rare international event of deep meaning. The subject is specific and Jewish, but, as it unfolds, the framework widens and a far-reaching cultural meaning is discovered, for we all live in a civilization that was born of a Judeo-Christian conception, from the continuity and reconciliation, as well as from the pivotal and cruel conflict which are entailed.

Testimonium of 1971 has unearthed something of the huge literary material — largely forgotten — of Jewish history, bringing it to life again, not for the purpose of research, but for the purpose of creation; it is used as a source of inspiration for a living art that, whilst confronted with subjects of the past, it actually confronts the problems of today.

The composer Alexander Goehr, for example, has no connection with Judaism. But when I met him I could see how strongly he was taken by the subject suggested to him, whether it be an old chronicle, or an ancient lament of the Jews of Bagdad who followed an illusionary Messiah and who longed for

Jerusalem. Who ever heard of this tragic and charming legend?

Such incidents in Jewish history and lore were hardly ever written about, neither in literature nor in music. The usual subjects dealt with are Biblical ones or those that belong to more recent history, including the accepted religious ritual of the last two hundred years and, of course, the present rebuilding of the country. Testimonium is, therefore, a challenge to creative men to turn their thoughts to those fifteen hundred years that lie between the Essenes and recent centuries. Here lies an immense treasure of dramatic subjects which touch upon the basic question of human existence. Not material for study. Living matter.

Each of the composers had to struggle with this matter in his own way. The Jews do not have a continuous musical-artistic tradition: the composers, therefore, could not try to stick to “the spirit of the age” musically.

Each expressed his creative experience in contemporary language, as he is apt to do, and created tension by the meeting of different epochs, in addition to the tension created by the meeting of different cultures.

A common theme of the Age and Idea in the

widest sense runs through the compositions, but there is no connection as to the means of carrying out the various expressions presented. Each composer was completely free to choose his own combination of approach and construction, instruments and voices. So we get compositions requiring choirs and orchestras and others that can simply not be classified, for they contain pantomime, dramatic acting, the use of ancient oriental instruments, ultra-modern tape and electronic systems.

Thus Testimonium has achieved something which it did not consciously set out to do: it has broken through the accepted forms of the concert. This is not a rebellion for the sake of being rebellious. This was dictated by the character and meaning of the compositions. Its effects, however, had been to add an additional experimental interest to the venture and this might point to further interesting developments in the discarding of existing definitions and to the creation of a combined concert-theatre-musical-recital.

Arnold Schoenberg: De Profundis

ARNOLD SCHOENBERG was born in Vienna in 1874. He began to study violin and cello at an early age and to compose chamber music. In musical theory he was practically self-taught. His earlier works were written in the Wagner tradition. Schönberg then entered upon an experimental period and in the end definitely broke away from tradition. His piano piece opus 11 (1909) is the first composition to dispense completely with "tonal" means. It was many years before Schönberg won full acceptance as a composer but in 1925 he was appointed director of the 'Meisterschule' for composition on the Berlin Academy. In 1933 he left Germany, returned formally to the Jewish faith, which he had abandoned in his youth and emigrated to the USA. There he taught at the University of California until 1944. In America Schönberg completed some of his best known works. These include his *Fourth String Quartet* (1936); *Kol Nidrei* (1939); *Piano Concerto* (1942) and *Survivor from Warsaw* (1947). Three of his great works with religious themes, the cantata *Die Jakobsleiter*, the opera *Moses and Aaron* and his cycle *Modern Psalms* were unfinished at his death. *Moses and Aaron* however has been highly

successful in its two-act form and may well stand as Schönberg's most impressive work. Psalm 130, based upon the Hebrew words of the text, is the last composition Schönberg finished (1950). He dedicated it to the State of Israel. His books and manuscripts he left to the National Library in Jerusalem. Schönberg's influence on the music of the 20th century was immense. He died in 1951.

DE PROFUNDIS is Arnold Schönberg's last finished composition. He completed it on July the 2nd, 1950. It is an unaccompanied six-part-mixed chorus, originally written in ancient keys, composed to the original Hebrew words of Psalm cxxx. Chemjo Vinaver, the late choral conductor, had asked Schönberg to contribute a setting of a Hebrew Psalm to an anthology of Jewish liturgical music he was compiling and provided the composer with some traditional chants. Schönberg rejected the actual use of the chants but studied them to get a feeling for the melodic inflections of the Hebrew text. He dedicated the completed composition to the State of Israel and wished it to be published by *Israeli Music Publications* in Tel Aviv; he also asked the late Dr Serge Koussevitzky, who commissioned him to compose a work for the King David Festival in Jerusalem, to regard this as his most fitting contribution.

PSALM CXXX

OUT of the depths have I cried unto thee,
O LORD.

Lord, hear my voice: let thy ears be attentive
to the voice of my supplications.

If thou, LORD, shouldest mark iniquities,
O Lord, who shall stand?

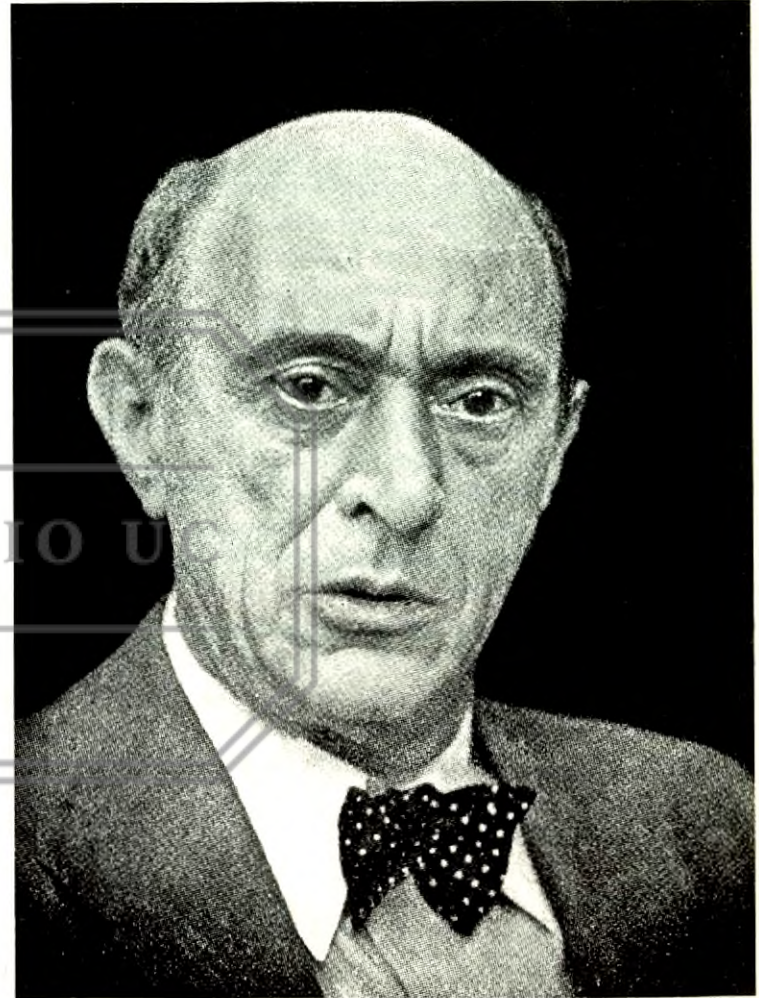
For with thee there is forgiveness, that
thou mayest be feared.

I wait for the Lord, my soul doth wait,
and in his word do I hope.

My soul waiteth for the Lord from one
morning watch unto the other.

Let Israel hope in the LORD: for with the LORD
there is mercy, and with him is plenteous
redemption.

And he shall redeem Israel from all his
iniquities.

Lukas Foss: Lamdeni

LUKAS FOSS belongs to the new generation of Americans who are experts in composition, teaching, playing the piano and other aspects of living music. He was born in Berlin in 1922 and emigrated with his family to the United States in 1937. Lukas began his studies at the Curtis Institute, continued them at the Paris Conservatoire, the Berkshire Music Centre and Yale university. Amongst his teachers were Paul Hindemith, Fritz Reiner and Sergei Koussevitzky. In 1953 he took Arnold Schönberg's place as Professor of Composition at the University of California. In 1963 he became permanent conductor and director of the Buffalo City Orchestra and created a distinguished centre for contemporary music in that city. He also initiated the Contemporary Art Festival in Buffalo. He is currently music director of the Brooklyn Philharmonia. He has been guest-conductor of the orchestras of Berlin, Frankfurt, Leningrad, Paris, Vienna, Rochester, San-Francisco and New York. Since 1972/3 he is chief conductor and musical adviser to the Jerusalem Symphony Orchestra of the Israel Broadcasting Service. His first compositions were tonal, but, since 1958, he has turned to the radical and his

compositions are based on ensemble improvisations, a method he initially developed for teaching purposes. The turning point was "Time Cycle" (New York Music Critics Award), first performed by the New York Philharmonic. It was, however, "Echoi", which won him another Music Critics' Award, that put him at the head of this modern stream in music. In 1965 the Group for Contemporary Music chose it to be performed at the Venice Festival and elsewhere. Following this, Foss put forward his experimental works "Elytres", "Fragments of Archilocos" and "For 24 Winds". In 1967 he wrote his Concerto for Cello and Orchestra for Mstislav Rostropovitch, who gave it its world première with the London Symphony Orchestra. His most recent works are "Paradigm", "Map" and "Geod", commissioned by Testimonium II.

LAMDENI

For chorus, plucked and/or beaten sounds

This composition is based on three 12th century chants: *Baruch ha-Gever, Waeda' ma, and Mi 'al har Horev*, the oldest Synagogue chants known to us.

There is no attempt to invoke the medieval spirit of these melodies. *Lamdeni* is not an arrangement. The composer simply helped himself to the tunes and their words as a way of acknowledging an ancient heritage. He is well aware of the fact that these chants do not need his composition; he needs them. He uses them as stepping stones. To use is — in a sense — to abuse; one spoils and offers one's unsolicited gift instead — as an 'homage'.

Lamdeni (teach me) is scored for chorus, plucked and/or beaten sounds.

LUKAS FOSS

'Lamdeni' is dedicated to Recha Freier

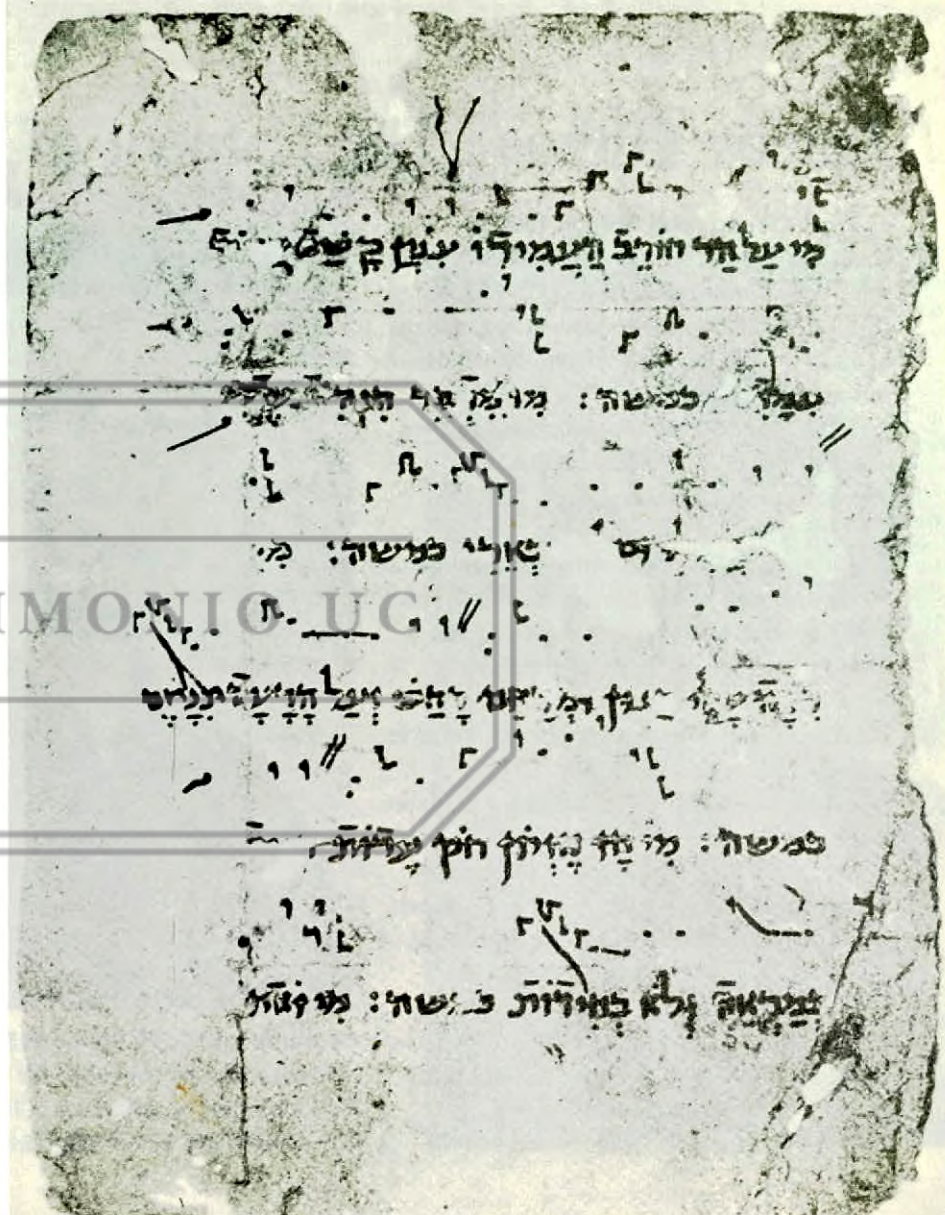

OVADIA HA-GER. During the middle ages it was extremely difficult for a non-Jew to convert to Judaism, the main obstacle and deterrent being the churches' threat to punish any such offenders by execution. Despite this a few did convert and among them was Ovadia ha-Ger ('the proselyte').

He was a nobleman of Norman extraction and lived in Southern Italy. His Christian name was Johannes. His conversion occurred in 1102 in the East, outside the boundaries of the Christian countries. He then followed a nomadic life, staying awhile in Baghdad, where he studied Jewish lore in a Yeshiva. During his travels he was constantly pursued and was always in danger of death. He stayed in different towns of Syria and Palestine. Finally he reached Egypt.

The story of his life can be reconstructed from autobiographical fragments in his handwriting found in the Cairo *Geniza*. Apart from these fragments, more fragments in his handwriting have also been found, amongst them Hebrew liturgical poems with musical notation in neums. The tunes and the texts noted by him served the composer of *Lamdeni* as stepping stones.

A leaf in Ovadia's handwriting
עמוד בכתביו של עובדיה

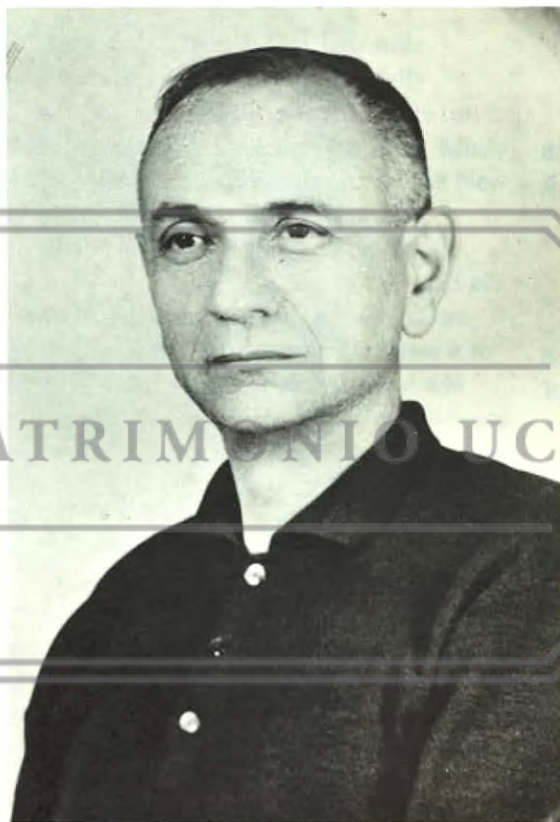
Jaacov Gilboa : The Lament of Kalonymos

JAACOV GILBOA was born in 1920 in Czechoslovakia and was educated in Vienna. After arriving in Palestine in 1938 he first studied architecture, but decided at the age of 21 to devote his life to music. He studied musical composition with Joseph Tal in Jerusalem and Paul Ben-Haim in Tel Aviv. The first pieces he wrote were in a neo-classical, post-romantic, Israeli, Middle-Eastern style.

At the end of the 1950's, when a fundamental break occurred in the development of music with new concepts taking the place of the hitherto accepted stylistic conventions, he went through a profound crisis.

Then, a radical change took place in his style. After that change he wrote:

Chagall's Windows in Jerusalem for Baroque ensemble and female voices (1968); *Crystals*, symmetrical fragments for chamber performance (1969); *Thaw-drops* for Harp and a speaking Children's Choir; *Blue and Violet Horizons*, pieces for ballet (1970); *Pastels*, pieces for two pianos; *Thistles*, for musical theatre; *Fourteen Epigrams of Oscar Wilde*, for piano, voice and magnetic tape. In 1971 he began the writing of a cycle of *Pictures for the Bible*, and has so far

completed: (a) *Cedars* for Symphony Orchestra and (b) *From the Dead Sea Scrolls* for Symphony Orchestra, Children's Choir, Mixed Choir, Two Organs and magnetic tape.

THE LAMENT OF KALONYMOS

for symphonic orchestra

The work is a lament-without-words, and was written for a symphonic orchestra without solo parts. The opening verses of a poem by Kalonymos bar Jehuda, a witness of the slaughter of Jews in 1096 by the Crusaders, relate to the work as a kind of motto, and the general mood is dark and tragic.

J.G.

KALONYMOS BAR YEHUDA

Germany, end of the 11th Century

Opening of a poem of lament over the slaughter by the Crusaders of the Jews of Worms, Mainz and Speyer in 1096.

O, could that my head were water and
a fountain of tears my eyes
that I might weep night and day
for the dead of my people, young and grey
and you answer me alas and alack and
welladay
and weep, weep for the people of the Lord
for the House of Israel who fell by the sword.

Benzion Orgad: Suffering for Redemption

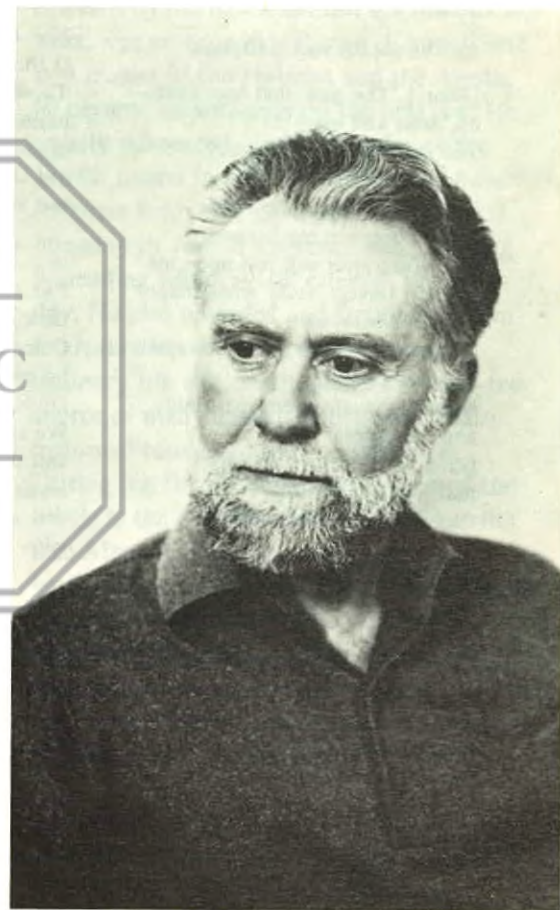
BENZION ORGAD was born in Germany in 1926 and came to Palestine with his family in 1933. Here he studied violin with Pesah Dinari and Rudolf Bergmann and theory and composition with Paul Ben-Haim and Josef Tal. Later on he went to study under Aaron Copland in Tanglewood (USA) and took his Master degree in music at the Brandeis University (USA) 1961. At present he is Inspector of music instruction on behalf of the Israel Ministry of Education and Culture. In his music, Orgad has struggled to maintain the continuation of cultural tradition and to achieve this has carried out research in the old tunes used in Bible reading from old times by the various Jewish communities. The result of this research became a part of Orgad's musical world. His compositions have won him recognition and prizes both at home and abroad. Amongst them are: Two Cantatas to biblical texts: *The Story of the Spies* (1952); and *Isaiah's Vision* (1953); *Building Heights for the King*, for symphonic orchestra (1957); *Out of the Dust* (1957); *Music for Horn and Orchestra* (1961); *Septet* (1961/62); *Kaleidoscope for Orchestra* (1966); *Mizmorim* for Soloists and Chamber Orchestra (1966-68); *The Old Decrees*,

Passion for Soloists, Choir and Orchestra (1970); *Ballad for big Orchestra* (1971); *Story of a Night*, Ballad for Soloists, Choir and Orchestra (1972); *Second Watch*, for Orchestra (1973).

SUFFERING FOR REDEMPTION

Cantata for Solo Voices and Orchestra

Eight time-honoured poems by Salomon Ibn Gabirol (11. century), in which the poet expresses the traditional yearning for the Messiah Son of David, and seven contemporary poetical texts by RECHA FREIER, that refer to the Messiah Son of Josef, are posed one after another, intermingled one into another or posed simultaneously. The way of coordinating the texts dictated in fact the arrangement of the participating instruments and voices and their positioning in the performance. The tension created by the connection of the established old with the experimental new ruled the way of using the texts and directed the musical realisation of the potential of the phonetic, melodic and rhythmic elements given in the texts.

SUFFERING FOR REDEMPTION *Text by Recha Freier with poems by Salomon Ibn Gabirol*

That is my Beloved

by SALOMON IBN GABIROL

[Zion:] 'The gate that was shut —
oh, arise and open it!
The gazelle * that ran away —
oh, send him to me!
On the day You came to me
and lie between my breasts,
Your fragrance will rest upon me.
[God:] 'Lovely bride, what shape
has your beloved
that you say to me: "Send for him
and bring him"?'
Is he the bright-eyed one, ruddy
and handsome?'
[Zion:] 'That is my darling,
that is my beloved.
Oh, rise and annoint him!'

* The Messiah

i

Closed were the gates of Paradise.
Adam and Eve found a cave
There they begot Cain and Abel.
Cain longed for Lebuda
she was Abel's wife.
He stood at the mouth of the cave
and howled: Lebuda, Lebuda!
Abel watched upon his wife
as he watched upon his sheep
Cain struck Abel death.

ii

The Hunted Deer

O thou my den
To which I return
hunted and hit
O you walls resound
my anguish-cry
call Him, call the Redeemer.

iii

The Leprous

How dark is your closet
Come o come thou
longed for
Open the gate
We are all wounds
and thrown out
let us enter
and sing
with the brothers.

iv

The Decree

Shining in the Darkness
how is your white arm
Why do you weep,
Eliezer On the beauty which will
foul in the grave I weep
Yohanan You are right to weep
You will not the suffering from love
from the Lord.
Eliezer I will not the suffering and
not its price.

v

The Dead Souls

Redeemer call us
by our forgotten names
out of the ashes
call us.

vi

The Desert

O water me Saviour
I am thirsty for water
then I shall blossom
and bear fruit
for Thee

vii

Epilogue

He came to life
he dreamed and dared
but worn out
he resigns
Smiling points to the Throne
covers his wounds
abandons time
and eternity

To God

by SALOMON IBN GABIROL

Open the gate, my love,
arise and open the gate!
My soul is dismayed and shaken
with terror.
Hagar, my mother's slave-girl,
laughed me to scorn;
she grew haughty
because God heard the outcry of her
child Ishmael ¹.
In this midnight of exile,
I was trampled by the wild boar
of the thickets,
then pursued by the wild ass.
When the time of the
end was sealed ²,
my agony redoubled.
There is no one to guide me.
and I am like a beast.

¹ Ishmael (Genesis 21.17) and the wild ass represent Islam; the wild boar, Christianity.

² The end of the period of exile; see Daniel 12.9.

Leon Schidlowsky: Akiba ben Yoseph

LEON SCHIDLOWSKY was born in Santiago, 1931. He studied Philosophy at the University of Chile. He began his musical education studying piano at the National Conservatory of Music. Later on, he took harmony lessons with Juan Adolfo Allende and composition with Free Focke. In 1952 he went to Germany in order to continue his studies of music, staying there until 1955. On his return he became member of the group TONUS, interested in vanguard music; in 1959 he was elected director of this group. He taught music at the Hebraic Institute of Santiago, and was musical adviser of the Pantomime Theatre Group of Santiago. He was elected Secretary of Chile's National Association of Composers in 1961, and appointed director of the Music Library at the Instituto de Extención Musical of the University of Chile. In 1962 he was appointed director of this institute, a position he held until September 1966. Since 1965 he has been also Professor of Composition at the National Conservatory of Music. In 1968 he was commissioned by the Guggenheim Foundation to compose an opera. In September 1969 he came to Israel with his family and since then has been teaching at the H. Rubín Israel Academy of

Music, of the University of Tel Aviv.

Among his works: *Triptico for Orchestra* (1959); *Die Kristalnacht*, Symphony for Tenor, male choir and orchestra (1961); *De Profundis* for Soprano, Contralto, Tenor and nine instruments (1963); *Invocation* for Soprano, reciter, string orchestra and percussion (1964); *Three Hebrew Pieces* for Choir A-Capella (1966); *Kadish* for Violoncello and orchestra (1967); *String Quartet* (1967); *Requiem* for 12 solo voices (1968); *Die Menschen* — an Opera (1969); *Eli, Eli, lama azavtani* for 12 solo voices (1970)

RABBI AKIBA BEN YOSEPH, who was put to death by the Romans after the Bar Kochba wars, was an exceptional man. Famous both as a master of the Halacha and the Agada, he became an authority on the oral law. He greatly influenced all the attitudes of the Jewish nation in both the national and the religious fields. He gave his own personal meaning to Jewish existence and suffering, a meaning which is still relevant until this day. He also provided and testified his own interpretation of martyrdom. His extraordinary life and death quickly became the source of many legends which seem like a historical romance based on true fact. During the Bar Kochba wars he joined the rebels in the hope that Bar Kochba was the true Messiah. Despite the Roman law banning the study of the Torah, Rabbi Akiba continued to teach until he was finally executed in a gruesome way. The many stories that have grown around him, are just one proof of the extent to which the general populace and the wise men admired him.

The composition is a cantata for solo voices, children's choir, mixed choir and orchestra. It is dedicated to Recha Freier.

AKIBA BEN YOSEPH . *Cantata . Text by Recha Freier (shortened)*

Voices: *Rabbi Akiba ben Yosef*
Rachel daughter of Kalba
Shavua
Rabbi Yohanan ben Tarta
Sybille
Fruit Vendor
Akiba's Disciples
Yohanan's Disciples
Men and Women
Children's Choir
Ebionites
Vox Flebilis

1
Prologue
Spring strides across the land
The sheep are glad
And the gazelles jubilant
But sadness never leaves men's heart
lies deeply rooted in his mirth.

2
A pasture in the surroundings of
Jerusalem, Akiba tending the flock of
Kalba Shavua
Rahel: My beloved is mine,
and I am his
He feedeth among the lilies,
Akiba: You rose amongst the thorns,
Sybille: And you, Akiba, shepherd
shallest wander
to other wider pastures
Where death is lurking, hidden.

Then shepherd shall become a lamb
And shepherd God shall guide him
And claim his soul, the whole.
Rachel: And I am his!
Both: Strong as death is Love

3
Yohanan: You laughed, Akiba, when
you crossed the Temple square
And a jackal burst forth from the
ruins. Akiba laughs while his
disciples weep.

Akiba: O, Yohanan, when I pass the
ruins of our Temple and a jackal
springs out of the stones, I do laugh.
As the prophecy was fulfilled that
Jerusalem would be destroyed, so the
other shall come to pass — that
Jerusalem shall be built and the
Eternal in his Glory shall reveal
himself in it.

Yohanan: Jerusalem fell and shall
not rise. In our Days never.
Akiba: The hour is near, Yohanan,
the hour of the Messiah. And I say
to you that already he is amongst us.
Akiba (alone): My Father in Heaven!
How can a mortal being on his march
to death find the way to Thee, to the
secret of love, to offer Thee his soul
the whole.
Children's Choir: A star is rising from
Jacob.

4
Yohanan's disciples: A star fell from
heaven — so fell Jerusalem
A light went out on earth and the light
of Akiba's mind faded. Bar Kochiba
is his Messiah. — a false Messiah.
Akiba's disciples: Bar Kochba calls
us to Bethar. The hour has struck.
We go with Bar Kochba on the way
to freedom. Break the chains!
Jerusalem, rejoice!

5
Choir of the Ebionites: Remain in
ashes, cursed city.
Vox Flebilis: At Abrahams Terebinth
they sell Thy children as slaves.
Children: A star is rising from Jacob.
Zealots: Into the caves. rebels, up
into the mountains,
down into the glens!

6
Vox Flebilis: Bethar has fallen.
Its defenders are broken,
no spark is left in the ashes.
Water covers the ruins.
Jerusalem?

7
Voices: «Look! Rabbi Akiba!
(*Men and Women*): He comes and
preaches the word of God!
flee, flee, away, away.

8
Yohanan's disciples: Pray for the
Emperor!
Disciple: Rabbi, is this the end?
whereto shall we turn, Rabbi?
Akiba: Yes, darkness surrounds us
and mortal eyes can nothing see.
Knowledge is at an end — so the
hour of faith has arrived. Hatred and
death surround us, so the hour of
love has come, my son, love with all
the heart, with all the strength, with
all . . .
A Roman Soldier seizes him: Silence
Rebel! We will cut out your
poisonous tongue! The chains on
him! To Caesarea!

9
Before the prison in Caesarea:
Fruit Vendor: My ladies on the
balconies, Roman Ladies, please
come down, or let me climb up and
offer you my grapes, my melons, my
sweet grapes!
Roman soldier: The order of the day
of our Lord and Master, the
Governor Tinejus Rufus!
'Akiba ben Yosef has been
condemned to death by torture, His
body shall be combed with an iron
comb, His flesh shall be torn to
shreds until he gives up his evil spirit.'

Leon Schidlowsky: Eleven Tombstones

Men and Women: May God have mercy on his soul!

Disciples: He mocks the Emperors words!

Almighty God!

Is this the law and this its reward?
Do not sit in judgement on this day!

10

Before the Prison

Rachel: God Almighty,

Let me share his torment

Take me up together with him.

Akiba (from inside the prison): My

God! now, nay, now that you take

my soul from me, can I love you

with all my love. Now it is true Love.

(his voice is interrupted by cries of

pain): God is One!

For contralto, brass quintet, percussion and electronic tape

I composed this work under the impact of the massacre of the eleven members of the Israeli sports delegation at the 1972 Olympic Games in Munich. The text was combined out of fragments from various poems, in their original languages. The fragments are ordered according to a dramatic process and according to musical structures and forms. Effects on electronic tape are used together with the contralto, while the brass quintet and percussion develop the required dimensions of contrast and unity.

Y luego fué la sangre y la ceniza
Supiron que la hora había acudido al
reloj de la vida y de la muerte.

*And immediately there were the blood and the ashes
They know that the time had come
by the clock of life and death*

Pablo Neruda

Cessate d'uccidere i morti
Non gridate più, non gridate
Se li volete ancora udire.

*Cease from killing the dead.
Shout no more, shout not
If you wish still to hear them.*

Giovanni Ungaretti

The end justifies the means
A common saying

And death shall have no dominion
Dead men naked they shall be one.
Though they sink through the sea they shall rise again.

Dylan Thomas

God, what is man that Thou takest
knowledge of him,
Or the son of man, that Thou
makest account of him.
Man is like to vanity. . .

From the Memorial Prayer (Psalm 144.3-4)

Wie erschreckend in der Nacht ist
das convexe Gesicht des
schwarzen Landes!

Über der Welt sind die Wolken
Über den Wolken ist Nichts. —

How terrifying in the night is the
convex face of the black land!

Above the word are the clouds
Above the clouds is Nothing. —

Bert Brecht

ליאון שידלובסקי: אחת עשרה מצבות

והנה קטעי השירים במקורם ובתרגום עברי :

מה מבהילים בלילה
פניה הקעורים של הארץ השחורה !
מעל לעולם העננים
מעל לעננים האין.
(ברט ברכט)

Wie erschreckend in der Nacht ist
das convexe Gesicht des schwarzen Landes!
Über der Welt sind die Wolken
Über den Wolken ist Nichts. —

ומייד היו הדם והאפר
ידעו כי נקפה השעה
בשעון החיים והמוות
(פאבלו נרודה)

Y luego fué la sangre y la ceniza
Supiron que la hora había acudido al
reloj de la vida y de la muerte.

הפסיקו לרצוח את המתים
אל תזעקו עוד, אל תזעקו
אם רוצים אתם עוד לשמוע אותם.
(גי'ובאני אונגארטי)

Cessate d'uccidere i morti
Non gridate più, non gridate
Se li volete ancora udire.

המטרה מקדשת את האמצעים
(אמרת כנף)

La fin justifie les moyens

ולא יהא למוות שלטון.
ואנשים מתים אחד יהיו בעירומם.
אף-כי שקעו בים ישובו ויצופו.
(דילן תימאס)

And death shall have no dominion
Dead men naked they shall be one,
Though they sink through the sea they shall rise again.

ה' מה־אדם ותדעהו
בן־אנוש ותחשבהו :
אדם להבל דמה...
(מתוך סדר האשכבה : תהילים קמ" דג—ד)

חיברתי יצירה זו מתוך הזעזוע שבקבות טבח
אחד־עשר חברי משלחת הספורטאים
הישראליים במשחקים האולימפיים במינכן
(1972). התמליל מורכב מקטעים של שירים
שונים, בלשונות המקור. ערכתי את הקטעים
בהתאם לתהליך דראמאטי ובהתאם למיבנים
וצורות מוסיקאליים. פעולות צליל של הסרט
המגנטי משמשות יחד עם קול האלט ;
חמישיית כלי המתכת וכלי הנקישה מפתחים
את הניגוד וההאחדה הנדרשים.

ל.ש.

PATRIMONIO UC

כבו,
ירושלים ?

ח

קולות העם
תלמידיו של יוחנן

קולות העם וגברים ונשים בסירוגין
ובערבוביה) :

ראו את רבי עקיבא
הולך לו בחוצות
ודורש דבר השם

נוסו, נוסו

הלאה, הלאה

ההולך עמו

ואפילו שומע קולו

חרב הקיסר

תפגע בו

האם חזק הוא

מן הקיסר ?

נוסו נוסו הלאה

התפללו

לשלום הקיסר !

ט

עקיבא, תלמידו,
חייל רומי

התלמיד : רבי, הזה הקץ ?
מה עוד ? מה עוד ?
והיכן נפנה, רבי ?
עקיבא : אכן, אופפנו חושך

ולעין אנוש קשה
להביט לחושך
ולהכיר דבר.

בא הקץ על שעת הדעת
והגיעה שעת האמונה, בני,
שנאה ומוות
שולחים אלינו יד

והגיעה שעת האהבה
אהבה בכל לבב
בכל מאוד
ובכל —

(חייל רומי אוחז בו) :

הס. מרדן

נעקור לשונך הארסית !

האזיקים עליו !

אל קיסריה !

י

הסיבילה : שלטון מתרברב !

נפול תיפול

מוות

ודראון

שואה

ומשועה.

יא

לפני בית הסוהר בקיסריה
תגר פירות, גברים, נשים,
תלמידים, יוחנן, חייל רומי,
רחל, עקיבא.

תגר פירות : הוי, גבירותי על הגאזטראות !

אדוניות רומי !
רדנה אלי או קראנה לי
ואעלה אליכן
ואכבדכן בענבים
ענבים, אבטיח, אבטיח !
חייל רומי : פקודת יום של אדוננו
הנציב טיניוס רופוס :

עקיבא בן יוסף

נדון לעינויים

גופו ייסרק

במסרקות של ברזל

עד שבשרו

ייקרע קרעים

ועד שתיפח

נשמתו הטמאה

יב

גברים ונשים (בסירוגין ובערבוביה)

רחס-נא, אלהים, על נשמתו !

תלמידו של יוחנן : הוא לעג לדברי הקיסר !

יוחנן : רבונו של עולם :

אל תשב בדיו היום !

גברים ונשים : רחס-נא, אלהים, על נשמתו

תלמידי עקיבא : ריבונו של עולם !

זו התורה וזה שכרה ?

יג

רחל : החימות, לא תעצורנה

את מעופי,

האזיקים

לא ירתקו את נשמתו.

כנפיים הממריאות אל על
העלו נפשי אתכן.
סגרו עלי חומות,
רבונו עולם היחני
להתענות בעינוייו
ובהתיסרי תגל נפשי,
עמו העלני.

יד

קולו של עקיבא מתוך בית הסוהר
(נפסק לפעמים על ידי זעקות כאב) :

אלוהי

עתה אך עתה

זכיתי לאהוב אותך

באהבה שלמה

אדוני א-חיד.

קידוש השם [עקיבא בן יוסף] מלים : רחה פרייאר (תרגום חנוך קלעי)

תלמידיו של עקיבא : נלך עם בר כוכבא
חרות, חרות !
שברו אזיקים
ירושלים !
הושענה !
ירושלים !

ה
קול קינה, אביונים, קנאים ילדים

האביונים (מקהלה) : רבצי בעפרך
עיר ארורה
אשר מסרה את בנה
יכבה נרך לעולם !
קול קינה : עם אשל אברהם
שם מוכרים

את בניך
לעבדים
מחיר עבד
כמחיר חמור

ילדים : כוכב דרך מיעקב
הקנאים : אל המערות !
הלוחמים !
אל ההרים !
אל החגוים !

ו המרד (מוסיקה בלבד)

ז
קול קינה : ביתר נפלה
ניגפו הלוחמים
נפלו נשברו

יוחנן
שעת המשיח
אני אומר לך
כבר הוא בקרבנו

ג
עקיבא : אבי שבשמים !

(לבד) כיצד יגיע
בר אנוש
בדרכו אל המוות
עד חדרך
אל רזי האהבה

שם תדרש
את נפשו
את הנפש כולה.
מקהלת ילדים : דרך כוכב מיעקב

ד
תלמידיו של יוחנן
תלמידיו של עקיבא

תלמידיו של עקיבא : שמעו, הקשיבו
אמר עקיבא
כי בר כוכבא
הוא המשיח.

מקהלת ילדים : כוכב נפל מן השמים
תלמידיו של יוחנן : כוכב נפל מן השמים
וירושלים נפלה
נר כבה עלי אדמה
ואור עיני עקיבא

כבה
בר כוזיבא שמו של משיחו
בן כזב !

ינחהו במרעיתו,
במחוז פקודתו
וביום יפקדנו בו
ידרוש את נפשו
את הנפש כולה.
רחל : ואני לדודי
שניהם : עזה כמוות אהבה.

ב
יוחנן בן טרטא
עקיבא בן יוסף

יוחנן : צחקת עקיבא
כאשר עברתם
על מקום המקדש
תן הובהל מן החורבה
ועקיבא — צחוק צחק
ותלמידיו — בכו.

עקיבא : הן, יוחנן !
בעוברי

על פני גל מקדשנו
והתן נס מתוך החרבות
צחוק אני צחק
שכשם שנתקיים
דבר הנביא

כי ירושלים עיים תהיה
כן יקום דברו
כי ירושלים פרוזות תשב
וכבוד ה' בתוכה.

יוחנן : נפלה ירושלים
ובימינו
לא תקום
עקיבא : קרובה השעה

פרולוג
פעמי אביב על האדמה
שמים וארץ עטו אור
בני הצאן יגילו
תרונה האילות.
אך יגון לא נפטר מאדם
עמוק שקע בתוך ליבו.
תרונה החיות,
שמים וארץ עטפו בושם
אך יגון לא נפטר מאדם מעולם
תונה שקועה עמוק בגילו.

א
עקיבא רועה עדרו של כלבא שבוע
רחל בתו של כלבא שבוע
הסיבילה

רחל : דודי לי ואני לדודי
הרועה בשושנים
עקיבא : השושנה בין החוחים
הסיבילה : הה, חוחים, חוחים
בשדות שם רעו בני הצאן

יער חוחים
קמלה השושנה
עמי בין חוחים תועה .
ואתה עקיבא הרועה
אל שדה אחר תנודוד

אל שדמות רחבות-ידיים
שם יצו חזונות
והמוות שם אורב
בנסתר.

אוראז יהיה הרועה לגדי
והאל-הרועה

ליאון שידלובסקי

נולד בסאנטיאגו בשנת 1931. למד פילוסופיה באוניברסיטה של צ'ילי בעיר מולדתו. את חינוכו המוסיקאלי התחיל בלימודי פסנתר בקונסרבטוריון הלאומי, מאוחר יותר למד תורת ההרמוניה אצל חואן אדולפו איג'נדא וקומפוזיציה אצל פרי פ'וקא. ב-1952 נסע לגרמניה להמשיך את לימודיו המוסיקאליים ושהה שם עד 1955. עם שובו לצ'ילי הצטרף לקבוצת "טונוס" שהיתה מעוניינת במוסיקה של אוואנגארד וב-1959 נבחר לעמוד בראשה של הקבוצה הזאת. לימד מוסיקה במכון העברי בסאנטיאגו ושימש יועץ מוסיקאלי ללהקת תיאטרון פאנטומימי באותה עיר. ב-1961 נבחר לשמש מזכירה של אגודת המלחינים הלאומית של צ'ילי ונתמנה מנהל ספריית המוסיקה של המוסד המוסיקאלי באוניברסיטה של צ'ילי, וב-1962 נתמנה מנהל לאותו מוסד כולו, תפקיד בו שימש עד ספטמבר 1966. מאז 1965 שימש גם פרופסור לקומפוזיציה בקונסרבטוריון של מוסיקה הלאומי. ב-1968 הזמינה אצלו קרן גוגנהיים אופרה. ב-1969 התישב עם משפחתו בארץ ומאז הוא מלמד קומפוזיציה באקדמיה למוסיקה של האוניברסיטה בתל-אביב. מיצירותיו: 'טריפטיק' לתזמורת (1959), 'קריסטאלנאכט' (ליל הבדולח), סימפונייה לטנור, מקהלת גברים ותזמורת (1961), 'די פרופונדיס' לסופראנו, קונטראלטו, טנור

ותשעה כלים (1963), 'אינווקאסיון' לסופראנו, קריין, תזמורת-מיתרים וכלי הקשה (1964), שלושה קטעים עבריים למקהלה ללא ליווי (1966), 'קדיש' לצ'ילו ולתזמורת (1967), רביעייה לכלי קשת (1967), רקוויאם ל-12 קולות וסולן (1968), אופרה 'די מנשן' (1969), 'אלי אלי למה עזבתני' לשניים- עשר קולות סולו (1970).

עקיבא בן יוסף

רבי עקיבא בן יוסף שנהרג על קידוש השם בידי הרומים אחרי מלחמת בר-כוכבא היה אישיות מופלאה, גדול בהלכה ובאגדה, אחד מגדולי חכמי ישראל בתורה שבעל-פה. איש רגיש זה, בעל התלהבות בכל אשר עשה והגה, השפיע השפעה, כבירה על הגישות של עם ישראל בתחום הדתי והלאומי גם יחד. בדרך חייו הוא נתן משמעות לקיום היהודי ולסבלו עד היום הזה. הוא אף נתן פירוש אישי לקידוש השם, שלבסוף היה מנת-חלקו. מסביב לחייו המופלאים ומסביב למותו נתרקמה מהר אגדה, כעין רומאן היסטורי, המבוסס כנראה בהרבה על עובדות ריאליות. בימי מרדו של בר-כוכבא עמד רבי עקיבא לצידו מתוך שקיווה שהוא משיח ישראל; למרות האיסור של לימוד תורה על-ידי הרומים, המשיך רבי עקיבא ללמד ולבסוף הוצא להורג בצורה אכזרית ביותר. על רבי עקיבא סיפרו סיפורים רבים, המעידים על ההערצה הגדולה שהעריצוהו החכמים והעם. ראוי שזכרו יאיר את דרכי ישראל גם בהווה.

היצירה חוברת כקאנטטה לקולות סולו, מקהלת ילדים, מקהלה ותזמורת.

היא מוקדשת בידי המלחין לרחח פרייאר.

ד. הגזירה

קול הצבי : רדוף ופצוע
סיבילה : האל מתודע בגזירותיו
קין : לבודא.

מצורעים : נאנק בשרנו.
יוחנן : מה אפל קיטונך
ולובן ידך מה זוהר הוא בחושך.
מפני מה אתה בוכה, אלעזר ?
אלעזר : על יופי זה

שיבלה בעפר

אני בוכה

יוחנן : אמת, ראוי לך לבכות.
סיבילה : האל מתודע בגזירותיו
יוחנן : לא תקבל עליך ייסורי אהבה
מידי שמים ?

אלעזר : לא ייסורים ולא שכרם !

קין : לבודא, לבודא !

מצורעים : פצעים יצוענו.

שורש בנו ישי, עד אן תהי נקבר ?
הוצא לך פרח, כי הסתיו עבר !
למה יהי עבד מושל בבן-שרים ?
תחת מלוך צעיר—שעיר הלא גבר !
מני זמן אלף שנים אני נעבד,
אדמה בתוך גלות לקאת בתוך מדבר.
האין לבוש בדים לשאלו? ואיך יגלה
הקץ, ואל צוה : סתום וחתום דבר !

ה. תחינת הציה

שוב והפרני

משיח האל.

צמאתי למים

שכרני במים.

כי אז לרגליך אפרח,

ואביא פרותי לפניך.

שש נגזרו לצאת עבד פדות רוצה —
ושני עבודתי אין סוף ואין קצה !

למה אהי, מלכי, עבד לבן אמה

וביד לילד בית מצוק וצר מוצא ?

מיום ליום אוחיל, לא אשמעה דבר

מה תענה אותי, מלכי, ומה תפצה ?

הנני — לקחני, אם אין פדות עמד :

אהיה לך עבד עולם ולא אצא !

ו. הנשמות המתות

הצבי : רדוף, רדוף

מצורעים : פצעים יצוענו

קין : לבודא

ציה : צמאתי, צמאתי

הנשמות המתות : קרא לנו, הנואל.

אבדנו, נכרתנו.

גופנו — עפר,

נשמתנו — רוח דקה.

קרא בשמותינו

אשר נמחה זכרם,

קרא בשמותינו

ונקום מחרפת עפר.

שער פתח, דודי, קומה פתח שער !
כי נבהלה נפשי, גם נשערה שער.

לי לעגה שפחת אמי, ורם לבה

יען שמוע אל קול צעקת נער.

מני חצות לילה פרא רדפני

אחרי אשר רמס אותי חזירי-יער.

הקץ אשר נחתם הוסיף עלי מכאוב

לבי, ואין מבין לי — ואני בער.

ז. אפילו

בעלותו מן העפר המר

עברה בו חדוה,

אונים וחלום.

אך בהבל ינע

נפרמות רקמות העדנה והטוב.

הוא נרכן,

מחייד,

מראה בידו על כס המלכות,

מכסה פצעיו,

מותר

ונוטש

זמן ונצח.

מדי עבור אלה — הנה דמות פרא
קם בחצות ליל, ישב על כני

האל, קרא אליו כקרוא אלי אמו.

וקומי ושובי לגברתך והתעני !

ייסורי גאולה

קאנטאטה לטכסטים של רחה פרייאר עם שמונה רשויות לשלמה אבן גבירול

שמונה הרשויות של שלמה אבן גבירול, בן המאה האחת-עשרה, המתייחסים אל משיח בן דוד ואשר עמדו במבחן הזמן, ושבעת הטכסטים השיריים החדשים של רחה פרייאר, המתייחסים למשיח בן יוסף, משולבים יחד, האחד אחר השני, האחד בתוך השני או האחד עם השני יחד (סימולטאנית). מכוח שילובים אלה נקבעו למעשה הגיוון של הרכב המבצעים, הקולות והכלים, ומיקומם בעת הביצוע. הדראמה הסמויה העולה מצירוף הישן-הבדוק אל החדש-המחפש היא שהכתיבה את דרך השימוש בתמלילים הנתונים, והיא שכיוונה את ההגשה הצלילית של הפוטנציאל הפונטי-צלילי-מקצבי הטמון בטכסטים אלה.

'שער אשר נסגר — קומה פתחהו, וצבי אשר ברח — אלי שלחהו ! ליום בואך עדי ללין בבין שדי שם ריחך הטוב עלי תניחהו.' 'מה זה דמות דודך, כלה יפה-פיה, כי תאמרי אלי : שלחה וקחהו ? ההוא יפה עין אדום וטוב רואי ? רעי ודודי זה — קומה משחהו !' 'מאז אני יוצא, אחות, להושיעך גם עם יריביך אריב ולא אדום. הנה מעט חילי — שרי צבא עמך, כי נגפו אותי מלכי ערב ואדום.' 'הנה אני אקום, ארכב עלי סוסי, ארץ יריביך אשית אזי כסדום.'

ושתה בטוב לבב, ייטב לך טעמי. הנה בך אשמח שמחת נגיד עמי בך-עבדך ישי, הראש לבית לחמי !

ג. המצורעים
בוא-נא המיוחל,
פתח לנו שער !
נאנק בשרנו.
בוא-נא, בוא !
בפצעים יצוענו ריפדנו
ומנודים אנחנו.
פתח לנו שער !
בוא נבוא
אל אחינו
וניתן קולנו בשיר
קול הצבי הרדוף : רדוף ופצוע
קול קין : לבדא, לבדא !

שוכב עלי מטות זהב בארמוני,
מתי יצועי, יה, תכין לאדמוני ?
למה, צבי נחמד, תישן — והשחר
עלה כנס על ראש שנירי וחרמוני ?
מעל פראים סור, ונטה ליעלת-חן
הנני לכמוך, ואת טוב לכמוני.
הבא בארמוני ימצא במטמוני
עסיס ורימוני, מורי וקינמוני.

שחר עלה עלי, דודי, ולך עמי,
כי צמאה נפשי לראות בני עמי.
לך אפרשה מטות זהב באולמי
אערוך לך שולחן, אערוך לך לחמי,
מזרק אמלא לך מאשכלות כרמי

א. ייסורי החוטא
שער-גן-עדן הוגף. אחז אדם ביד חוה
ושניהם התחבאו במערה, וסוד הפריה
והרבייה נגלה להם.
ילדה חוה את קין ואת לבודא. משך אדם
את חוה אל תוך סוד המערה. הוליד את
הבל ואת כלימת.
אדם וחוה, עוד ועוד משכם לבם לפני
המערה. פרו ורבו ומילאו את הארץ.
וקין השתוקק אל לבודא, והיא היתה
אשת הבל. עמד בפתח המערה וקרא :
לבודא, לבודא.
אבל הבל שמר עליה. כעל כל כבשה בעדרו
כך שמר על לבודא.
עמד קין וצעק אל תוך אפלת המערה :
לבודא, לבודא. נתאנחה לבודא. בכתה.
תפס קין את הבל והרגו.
את פתח המערה לא מצא עוד, ודעתו
נטרפה. ילל : לבודא, לבודא ! צנח ונעו.

ב. הצבי הנרדף
הו, מערה
חרזתי אליך רדוף ופצוע
ודמי שותת.
מידי רודפי.
הו, קיר, דההו, דההו
מקולות פחדו
וקרא נא
קרא אל בן האדם.
קולו של קין : לבודא לבודא.

(הערה ל"ייסורי גאולה")

בחלק א ("ייסורי החוטא") נשמע הד
למסופר על קנאתו של קין בהבל בשל
אחותם היפה (בראשית רבה, פרשה כב ;
פרקי דרבי אליעזר, פרק כ"א, ועוד). חלק
ד ביצירה ("הגזירה") מיוסד על המסופר
בעניין ביקורו של ר' יוחנן אצל ר' אליעזר
בשעת חוליו (ברכות ה' ע"ב).

יעקב גלבווע : קינת קלונימוס

נולד בצ'כוסלובקיה ב־1920 והתחנך בווינה. אחרי עלייתו ארצה בשנת 1938 למד תחילה ארכיטקטורה, אך בגיל 21 עבר למוסיקה. למד קומפוזיציה אצל יוסף טל בירושלים ואצל פאול בן חיים בתל־אביב. את יצירותיו הראשונות חיבר בסגנון ניאור־קלאסי, פוסט־רומנטי וישראל־יים תיכוני. בסוף שנות ה־50, עת התחולל המפנה הגדול בהתפתחות המוסיקה כשמושגים חדשים תופסים את מקומם של המושגים הסגנוניים המקובלים עד אז, עבר עליו משבר. אחרי שתיקה של קרוב לחמש שנים נסע ב־1963 לגרמניה ללימודי מוסיקה חדישה בהדרכתם של מלחיני האוואנגארד שטוקהאוזן ופוסר. מאז שינה את סגנונו מן הקצה אל הקצה וניסה למזג את האמצעים החדשים עם המצוי בארץ, היינו עם הנתונים הסיגנוניים של המזרח שהיו ספוגים בתוכו עקב הימצאו באקלים והנוף המיוחדים של סביבתו. היצירות שחיבר לאחר שובו ארצה הן: "חלונות שאגאל בירושלים", ללהקה בארוקית וזמרות; "גבישים", קטעים סימטריים להרכב קאמרי; "טללים", לנבל ולמקהלת ילדים מדברת; "אופקים בכחול וסגול", קטעים לבלט; "פאסטלים", קטעים לשני פסנתרים; "דרדרים", לתיאטרון מוסיקלי; "ארבע עשרה אפיגרמות לאוסקר ויילד", לפסנתר, קול, זמרה וסרט מגנטי.

בשנת 1971 התחיל בכתיבת מחזור בשם "ציורים למקרא". היצירות שהושלמו עד עתה במסגרת ציקלוס זה הן: "ארזים", לתזמורת סימפונית; "ממגילות ים המלח", לתזמורת סימפונית, מקהלת ילדים, מקהלה מעורבת, שני עוגבים וסרט מאגנטי.

קינת קלונימוס

לתזמורת סימפונית

היצירה היא למעשה שיר קינה ללא מלים וכתובה לתזמורת סימפונית ללא סולנים. פיוטו של קלונימוס משמש לה מעין מוטו, ואוירתה היא קודרת וטראגית.

קלונימוס בר יהודה

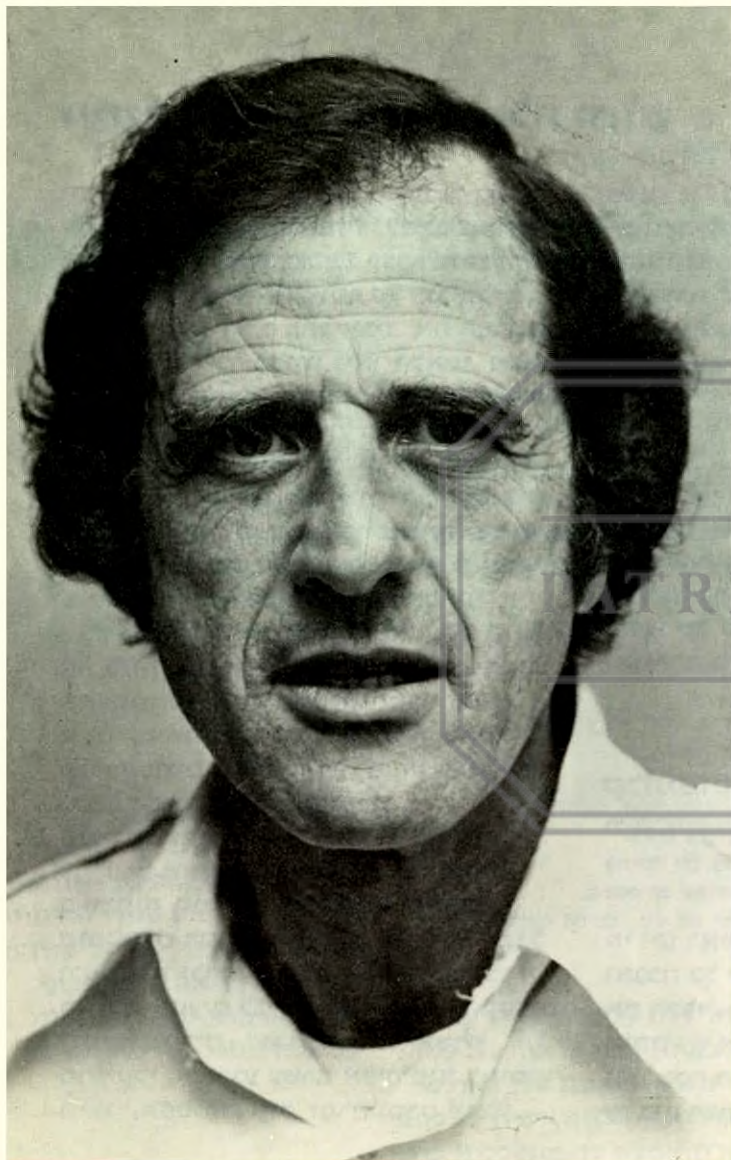
חי בגרמניה בסוף המאה ה־11

פתיחה לקינה על הרוגי מנצא, ורמיזא ושפירא
בזירות תנ"י.

מי יתן ראשי מים ועיני מקור נוזליי
ואבכה כל ימותיי ויליאי
את חלליי, טפיי, עולליי וישישי קהליי
ואתם ענו אוי ואבוי ואללי
ובכו בכה רב והרב
על בית ישראל ועם ה' כי נפלו בחרב.

בנציון אורגד

נולד ב־1926 בגרמניה ועלה לארץ עם משפחתו בשנת 1933. למד נגינה בכינור אצל פסח דינרי ואצל רודולף ברגמן וקומפוזיציה ותיאוריה אצל פאול בן חיים ואצל יוסף טל. מאוחר יותר השתלם בארה"ב בהדרכתם של אהרון קופלנד ושל אירווינג פיין. כיום הוא משמש מפקח על הוראת המוסיקה במשרד החינוך והתרבות. במוסיקה שלו טרם אורגד להמשיך את שרשרת המסורת התרבותית, ומשום כך התמסר לחקר טעמי המקרא שקריאתם נוהגת מימים ימימה בקהילות ישראל. תוצאות חקירות אלה הפכו חלק מן העולם המוסיקאלי שלו. יצירותיו של אורגד כבשו להן מעמד של קבע על בימות הקונצרטים בארץ ומחוצה לה וזכו בפרסים רבים. מהן קאנטאטה "סיפור המרגלים" (1952); קאנטאטה "חזון ישעיהו" (1953); "במות בונים למלך", לתזמורת סימפונית (1957); "הצבי ישראל", סימפוניה בשני פרקים; "מן העפר", חמישייה למצור־סופראן, חליל, ויולה וצ'לו (1957); "מוסיקה לקרן ותזמורת" (1966); "הגזירות הישנות", פסיון לסולנים למקהלה ולתזמורת (1970); "באלאדה לתזמורת גדולה" (1971); "סיפורו של חליל", באלאדה לסולנים, מקהלה ותזמורת (1972); "אשמורת שנייה", לתזמורת (1973).

למדני למקהלה וצלילי פריטה ר/או הקשה

היצירה מבוססת על שלוש מנגינות של המאה השתים עשרה: 'ברוך הגבר', 'ואדע מה', 'מי על הר-חורב'. אלה מנגינות בית הכנסת העיתקות ביותר הידועות לנו, והן באו לידינו בכתב ידו של עובדיה הגר. לא נעשה שום נסיון להעלות את הרוח הימי-ביניימית של המנגינות הללו. 'למדני' אינו עיבוד המלחין נעזר פשוט בצלילים ובמלים הללו לשם הודיה בירושה עתיקה. הוא יודע יפה שמנגינות אלו אינן נזקקות לו. הוא נזקק להן. הוא משתמש בהן כבמעלות לצעוד עליהן. להשתמש, משמעו במובן מסוים להשתמש לרעה, בא לו אדם, מקלקל, ומציע את מתנתו הלא רצויה 'כמנחת שיל'.

לוקאס פוס

היצירה מוקדשת לרחה פרייאר

לוקאס פ'וס

הוא בן הדור החדש של המוסיקאים האמריקניים המתמחים במידה שווה בהלחנה, בניצוח, בהוראה, בביצוע ליד הפסנתר ובכל צדדיה של המוסיקה החיה. נולד בברלין ב-1922 ובשנת 1937 עקרה המשפחה לארצות-הברית, והוא החל בלימודיו במכון קרטיס. המשיך והשתלם בקונסרבטוריון בפאריס, במרכז המוסיקה של ברקשייר ובאוניברסיטת ייל. מוריו היו, בין השאר, פאול הינדמית, פריץ ריינר וסרגיי קוסביצקי. משנת 1953 מילא את מקומו של ארנולד שנברג כפרופסור לקומפוזיציה באוניברסיטת קליפורניה. עשר שנים אחר כך נתמנה כמנצח קבוע ומנהל מוסיקלי של תזמורת העיר באפלו שבארצות הברית, והפך אותה למרכז של מוסיקה חדישה ברמה הגבוהה ביותר. כע תהוא מנהלה המוסיקאלי של הפילהרמוניה בברוקלין. כמנצח הוזמן להופעת-אורח עם רבות מהתזמורות הגדולות בעולם בברלין, בפראנקפורט, במינכן, בלנינגרד, בפאריס, בטורינו, בווינה, בזאגרב, ברוצ'סטר, בסאן-פראנציסקו ובפילהרמוניה של ניו-יורק. משנת 1972/3 הוא משמש גם מנצח ראשי ויועץ מוסיקאלי של התזמורת הסימפונית, ירושלים.

יצירותיו הראשונות של לוקאס פוס היו טונאליות, אולם מאז 1958 חל כדרכו שינוי מהפכני ויצירותיו המאוחרות עוסקות, רובן

ככולן, באילתורים אנסאמבליים, שיטה אשר החל בה מסיבות פדאגוגיות. היצירה המסמנת מיפנה זה היא "מחזור הזמן" אשר בוצעה לראשונה על ידי התזמורת הפילהרמונית הניו-יורקית. אולם היצירה שהעמידה אותו בראש זרם זה במוסיקה היא "אקז'י" לפסנתר, קלארנית, צ'לו וכלי הקשה. בעקבותיה נכתבו היצירות הנסיוניות "אליטריס" לתזמורת קאמרית, "קטעים לארכילוכוס" למקהלה ותזמורת ו"לעשרים וארבעה כלי נשיפה". ב-1967 כתב את הקונצ'רטו לצ'לו ותזמורת בשביל רוטרופוביץ' שביצע אותו בביצוע בכורה עם התזמורת הסימפונית הלונדונית. היצירות החדישות ביותר שלו הן "פאראדיגמא" לחמישה כלים, "מפה", משחק מוסיקלי לחמישה סולנים ורשמקול, ו"גאוד" שנכתב לפי הזמנת טסטיומוניום ב.

עובדיה הגר

בימי הביניים היה קשה ביותר להסתפח על ישראל למי שלא היה מישראל. ונוצרי שעבר בגלוי ליהדות דינו היה למות. למרות זאת היו בודדים שהצליחו. אחד מהם היה עובדיה הגר, בן אצילים מדרום איטליה ממוצא נורמנדי, ששמו הנוצרי היה יוהאנס. בשנת 1070 לספירה קרה מאורע יוצא דופן: אנדריאס, בישוף של בארי, נתגייר בקונסטאנטינופול ונאלץ לברוח משם למצרים, ובעקבותיו נתגיירו גם אחרים. זה היה אחד הגורמים לכך שגם יוהאנס התיחד בשנת 1102 לספירה. הוא נתגייר מחוץ לתחום הנוצרי, במזרח. בשנים אחרי גיורו נד עובדיה במזרח, בעיקר בבגדד, שם למד תורה בישיבה. בנידודיו רדפוהו וביקשו להורגו. זמן מה ישב בחלב, משם הגיע לדמשק, ומכאן עבר לדן אשר בצפון ארץ ישראל, ואחר כך לצור בדרכו מצרימה.

על תולדות חייו אנו למדים מקטעי תיאור חייו הכתובים במו ידיו והם נמצאו בימינו בגניזה של קהיר. מלבד האוטוביוגרפיה הגיעו לידינו בכתיבת ידו של עובדיה הגר קטעי פיוטים עם תוי נגינה, ועליהם מבוססת היצירה של לוקאס פוס "למדני" לטסטיומוניום.

ארנולד שנברג 'ממעמקים'

נולד בווינה ב-1874. התחיל ללמוד בגיל 17 נגינה בכינור וצ'לו ולחבר מוסיקה קאמרית, את תורת המוסיקה קנה למעשה בלי מורה. ביצירותיו המוקדמות הוא מושפע מן המסורת היוצאת מריכארד ואגנר. מאוחר יותר נכנס לתקופה של נסיונות ובסוף נטש את הדרך המסורתית לגמרי. חיבורו לפסנתר אופוס 11 משנת 1909 הוא היצירה המוסיקאלית הראשונה הזונחת את האמצעים הטונאליים מכל וכל. עברו שנים רבות עד ששנברג זכה להכרה כללית, אבל בשנת 1925 נתמנה מנהלו של בית ספר ללימודי קומפוזיציה מתקדמים באקדמיה של ברלין. בשנת 1933 עזב את גרמניה, חזר רשמית ליהדות שזנח אותה בצעירותו, והיגר לארצות הברית. שם לימד כפרופסור באוניברסיטה של קליפורניה עד שנת 1944. באמריקה חיבר או סיים שנברג כמה מיצירותיו החשובות ביותר, בתוכן: רביעייה לכלי מיתרים (1936), כל נדרי (1939), קונצרט לפסנתר (1942), אחד שנשאר מווארשא (1947).

שלושה מחיבוריו על נושאים דתיים, הקאנטטה 'סולם יעקב', האופרה 'משה ואהרון' ומחזור מזמורי תהילים מודרניים לא הצליח לגמור עד יום מותו. אבל האופרה 'משה ואהרון' הוצגה בהצלחה רבה בצורתה המקוטעת (שני החלקים הראשונים) ונחשבת

בדעת רבים יצירתו המרשימה ביותר של שנברג. 'ממעמקים', יצירה המושתתת על הנוסח העברי של מזמור תהילים ק"ל, היא היצירה האחרונה שהוא הצליח לגמור לפני מותו (1950). הוא הקדיש אותה למדינת ישראל. את ספריו וכתבי היד שלו הוריש לספרייה הלאומית בירושלים. השפעתו של שנברג על המוסיקה של המאה ה-20 היתה עצומה. הוא מת בשנת 1951.

PATRIMONIO UC

תהילים מזמור ק"ל

שיר המעלות ממעמקים קראתיך ה': אדוני שמעה בקולי תהינה אזניך קשובות לקול תחנוני: אם עונות תשמור־יה אדוני מי יעמוד: כי עמך הסליחה למען תיורא: קיויתי ה' קיוותה נפשי ולדברו הוחלתי: נפשי לאדוני משומרים לבוקר שומרים לבוקר: יחל ישראל אלה' כי עם ה' החסד והרבה עמו פדות: והוא יפדה את־ישראל מכל עונותיו:

'ממעמקים'

זוהי יצירתו הגמורה האחרונה של ארנולד שנברג. הקומפוזיטור השלים אותה ב-2 ביולי 1950. זהו קטע למקהלה מעורבת בת ששה קולות אשר אותם רשם שנברג במפתחות עתיקים למילים של הנוסח העברי המקורי של מזמור תהילים ק"ל. נחמיה ויניאבר ז"ל, מנצח המקהלות הנודע, ביקש משנברג שיתרום מזמור תהילים לאנתולוגיה של מוסיקה יהודית דתית שאותה הכין. הוא אף שלח לשנברג ניגוני תהילים מסורתיים. הקומפוזיטור סירב להשתמש בניגונים כמות שהם, אולם עיין בהם על מנת ללמוד משהו על ההיתוך המילודי של הנוסח העברי. את המזמור המושלם הקדיש שנברג למדינת ישראל וביקש להוציאו לאור על ידי הוצאת המוסיקה הישראלית. כאשר הזמין אצלו ד"ר סרגיי קוסביצקי ז"ל יצירה בשביל חגיגות דוד המלך בירושלים, הצביע שנברג על מזמור תהילים זה כעל יצירתו המתאימה ביותר. זהו הביצוע הראשון של היצירה בישראל.

גארי ברטיני: טסטימוניום כאתגר. לרגל טסטימוניום ב (1971).

טסטימוניום הוא מבצע בינלאומי נדיר ובעל משמעות עמוקה. הנושא הוא יהודי ספציפי, אך תוך כדי הרחבת מסגרתו מתגלה לפתע כי יש לו משמעות תרבותית מרחיקת-לכת. שהרי כולנו חיים כיום בתוך הציביליזציה שצמחה מן היהדות-הנצרות — מתוך ההמשכיות והרציפות שהיו בין השתיים ומתוך הניגוד הקוטבי והאכזרי שנוצר ביניהן. ויש לטסטימוניום משמעות נוספת: נסיון לגלות ולגאול חומר ספרותי-תעודי עצום שהותירו אחריהן תולדותיו של העם היהודי והוא נגזז ונשכח בחלקו הגדול — וזאת לא על מנת שישמש כחומר ביד החוקר אלא כחומר ביד היוצר, כמקור הראה לאמנות חיה שבהתמודדה עם נושאי-העבר היא מבקשת בעצם להתמודד עם בעיות החיים כיום. המלחין אלכסנדר גאָהר, למשל, אין לו כל קשר אישי ליהדות. אבל בפגישותי אתו ראיתי כי הוא נתפס בעוצמה רבה לנושא שהוצע לו — ספק-כרוניקה ספק-קינה עתיקה של יהודי בגדד שהלכו שולל אחרי משיח שקר מרוב געגועיהם לירושלים. מי שמע כיום על אגדה טראגית ומקסימה זו?

על נושאים אלה בתולדות היהדות לא כתבו כמעט מעולם, לא בספרות ולא במוסיקה. הנושאים המטופלים כרגיל הם או נושאים תנ"כיים או אלה הקשורים בחיי היהדות בדורות האחרונים לרבות הפולחן הדתי

בצורתו המקובלת במאתיים השנים האחרונות והעלייה לארץ. בטסטימוניום, כפי שיושמע הפעם, יש משום מעשה פרובוקטיבי: לגרות יצרים ליתר התעניינות באותן חמש-עשרה מאות השנים, מאז האיסיים ועד לדורות האחרונים. זהו אוצר גדול של נושאים דראמטיים במהותם, הנוגעים בשאלות-היסוד של הקיום האנושי ולא דווקא בצידו העיוני. זהו חומר חי מעורר.

כל אחד מהקומפוזיטורים היה צריך להיפגש ולהתמודד עם החומר בדרכו הוא. ליהודים אין מסורת מוסיקלית אמנותית רצופה ולפיכך אף לא ניסו היוצרים להיצמד ביצירתם להדי 'רוח התקופה' המוסיקלית. כל אחד מהם ביטא את חווייתו היוצרת בשפת-זמנו, כפי שהוא אישית מתבטא בה, ולמתח של מיפגש-התרבויות נוסף המתח של מיפגש-התקופות. את היצירות קושר חוט-שני של אחדות התקופה והרעיון, במובן הרחב ביותר של ביטוי זה, אולם אין קשר ביניהן מבחינת הביצוע. כל יוצר קיבל חופש גמור, מבחינת ההרכב הכלי והקולי, הגישה והמיבנה. לפיכך, כתב האחד יצירה לזמר עם תזמורת והשני יצירה תיאטרונית מובהקת, כמעט מחזמר. יש יצירות הדורשות מקהלות ומקהלת ילדים ואחרות שהן על הגבול בין המשחק התיאטרוני למופע הקונצרטנטי. יש כאלה הדורשות פנטומימה ויש המיועדות

לביצוע בכלים עתיקים ומזרחיים או בשיתוף של רשמי-קול. לפיכך יהיה בטסטימוניום, בהכרח, משום שבירה של מוסד ומושג 'הקונצרט' המקובל. דבר זה לא נעשה בכוונה ומתוך מרדנות לשמה, אלא נובע ממהותן ואופיין של היצירות. אולם בדיעבד, יובטח לאירוע זה אופי נסיוני מעניין, שיש בו אולי כדי להצביע על אפשרויות התפתחות נוספות בפריקת מסגרות מאובנות ויצירת תשלובת של קונצרט-תיאטרון-מחזמר-ריסל.

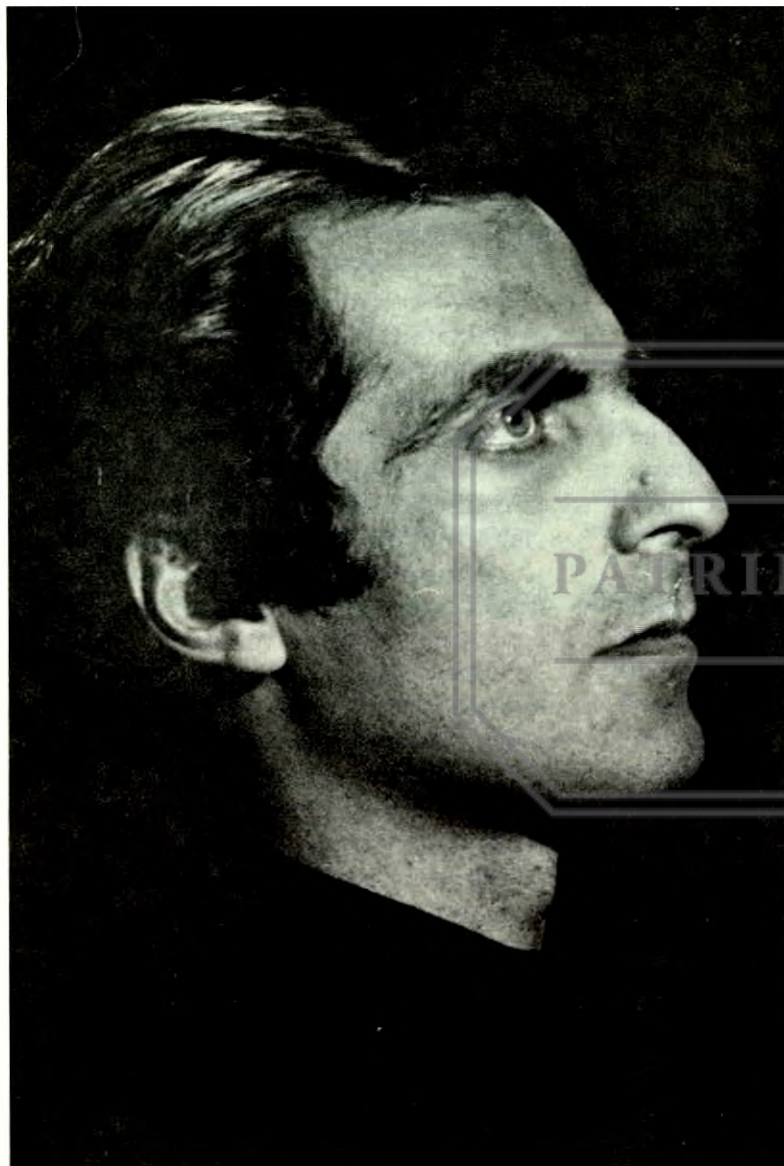
דוד פלוסר: על טסטימוניום

המלה הלאטינית TESTIMONIUM מובנה "עדות". המאורע המוסיאלי בשם זה, שהפך כבר מוסד בארצנו, בא להעיד עדות על אספקטים שונים של תולדות ישראל ומשמעותם. המלה "עדות" מזכירה לנו גם את הצד הטראגי ביותר של תולדות עמנו: "עד" ביוונית הוא מארטיר, וכך נקרא היהודי או הנוצרי אשר מת על קידוש אמונתו. המתים על קידוש ה' הם עדים בעיני אלוהים ואדם. ברם, המלה "עדות" יש לה גם מובן רחב יותר: לא המיתה על קידוש ה' בלבד, כל קיומם של ישראל, על סבלותיו ועל תקוותיו ועל עבודת הבורא שבו, הוא עדות אחת, הלובשת צורה ופושטת צורה. ברם, מפעל הטסטימוניום אינו עוסק רק בכך שהוא מקרב בצורה אמנותית אלינו את עדותם של אבותינו הקדומים, אלא משימת המפעל היא גם עדות מצד האמנים המשתתפים בטסטימוניום ומצד הקהל. האמנים, המבצעים והשומעים, הם עצמם עדים, המוסרים את עדותם על מה שקרה בתולדות עם ישראל. מבחינה זו, המפעל הוא עדות של ימינו, מעשה הזדהות עם העבר היהודי. ואין זה מפעל מוסיקאלי-ארכיאולוגי, אלא מפעל מודרני במלוא מובן המלה. אינני מכיר מפעל שיהיה דומה לטסטימוניום מבחינה זו. לפנינו תוכנית היסטורית ויחד עם זאת אמנותית מודרנית

במלוא מובן המלה: מוסיקה בת-זמננו, ריקודים, תיאטרון, הכל לפי המידות האסתטיות של הזמן. איך היה יכול לקרות דבר כזה? נראה שהיסוד לכל זה בתחייה הלאומית של היהדות, בחזרתם של היהודים לארצם ולמולדתם הקדומה. בכך נתחדשה כאן, בירושלים, בירתה הנצחית של ישראל, גם בחיי יום יום ההיסטוריה היהודית במלוא התנופה ואנחנו רואים אותה כאן בעיניים סקרניות צעירות, כאילו המאורעות מימי קדם קרו זה עתה לעינינו. ברם, לא רק היהודים שותפים להתחדשות המודרנית של היהדות ושל ערכיה הקדומים. יחד אתנו רואים באהדה את חידוש הערכים היהודיים גם רבים מאומות העולם. בגלל דתם המושתתת על המקרא אין היהדות זרה לנוצרים ואף מעוררת בליבם זכרונות ילדות. על כן יש מבין אומות העולם המת-פעלים מחידוש חיינו ההיסטוריים והמוכנים ללמוד על עברנו, והנה, משתפים איתנו פעולה בטסטימוניום גם מלחינים לא יהודיים ואני מקווה שמספרם ירבה בעתיד לבוא. בטסטימוניום נתאחדו לאחדות אחת גילוי ההיסטוריה ואמנות המוסיקה המודרנית. שני הצדדים גם יחד הם חשובים לקהל אשר בא להשתתף במאורע. אין ספק שהזכרון ההיסטורי הוא אחד מעמודי התווך של התחייה היהודית. כאשר אנו חיים את עברנו

אנו מחדשים את כוחותינו הדרושים לנו והמחסנים אותנו לקראת המבחנים הקשים הבאים עלינו, ומן הצד השני: לפעמים נראה כאילו אנו בארצנו חיים מרוחקים מן הפעילות המוסיקאלית החדשה שבעולם. הקהל שלנו זקוק לחינוך מוסיקאלי כדי שישתגל לשפת המוסיקה של ימינו. והרי טסטימוניום מעניק לנו את האפשרות לשמוע מוסיקה מודרנית מעולה בביצוע טוב, והתוכן היהודי של המפעל מקרב מטבעו שכבות רחבות יותר לעולמה המהפכני של מוסיקה זו, שהוא של ימינו במלוא מובן המלה.

מפעל טסטימוניום לא היה בא לעולם בלי יזמתה ובלי מאמציה המתמידים של רחה רפיארו. ואכן, הישגיו ואווירתו האמנותית של המפעל חתומים בחותם אישיותה הקוסמת.

המנצח

חואן פאבלו איזקוויארדו

נולד בסאנטיאגו של צ'ילי לפני 37 שנים. ב-1961 נתמנה מנצח עוזר של התזמורת הפילהרמונית של צ'ילי ומנהל של מחלקת המוסיקה באוניברסיטה הקאתולית של סאנטיאגו. הוא ארגן עונות קונצרטים ואופרות, נתונות בעיקר למוסיקה בת זמננו וניצח עליהם. מאז 1963 הוא מופיע כמנצח אורח של התזמורת הסימפונית הלאומית של צ'ילי. ב-1966 זכה בפרס הראשון בהתחרות של מנצחים ע"ש דמיטרי מיטרופולוס בניו יורק, ובאותה שנה נתמנה כמנצח של התזמורת הפילהרמונית של ניו-יורק וכמנצח אורח של תזמורת הבירה בהאג (בהולנד).

PATRIMONIO UC

מופעים קודמים

טסטימוניום – עדות א

1968 "ירושלים" נתקיים כפתיחת הפסטיבל הישראלי במגדל דוד בירושלים.
המלחינים : צבי אבני, רומאן האובנשטוק-רמתי, יהושע לקנר, סרג'ו נאטרה, יצחק סדאי.
המנצחים : גארי ברתיני, מנדי רודן.

טסטימוניום – עדות ב

1971 "ימי הביניים", נתקיים בבית החייל בתל-אביב ובאוניברסיטה העברית בירושלים.
המלחינים : בן ציון אורגד, אבל ארליך,
אלכסנדר גאהר, לויג'י דאלאפיקולא, אנדרי האידו, לוקאס פוס, ג'ורג' רוכברג
המנצח : גארי ברתיני.

טסטימוניום ג (1974) 'מנועמוקים'

קונצרט ראשון : 26 בפברואר, תיאטרון ירושלים, 20.30

יעקב גלבוש : קינת קלונימוס לתזמורת סימפונית
בנציון אורגד : ייסורי גאולה, קאנטאטה לקולות ולתזמורת
לוקס פוס : למדני, למקהלה עם צלילי פריטה ר-/או הקשה
ליאון שידלובסקי : עקיבא בן-יוסף. קאנטאטה לקולות, מקהלת ילדים, מקהלה ותזמורת

קונצרט שני : 27 בפברואר, אולם וויז של האוניברסיטה העברית. 20.30

ליאון שידלובסקי : אחת עשרה מצבות. לקונטראלטו, חמישיית כלי מתכת, כלי
הקשה וסרט אלקטרוני
לוקאס פוס : למדני, למקהלה עם צלילי פריטה ר-/או הקשה
ארנולד שנברג : ממעמקים. מקהלה בלי ליווי

התזמורת הסימפונית ירושלים

קבוצת זמרים מתוך מקהלת בית ציוני אמריקה בתל-אביב בהנהלת פנינה איסרוב
מקהלת ילדים של בית הספר לדוגמא בירושלים
הזמרים : מירה זכאי, רמה סמסונוב, סטלה ריצ'מונד, מנשה חדז'ס, ג'רום בארי,
יצחק שלה (קריין)

המנצח : חואן פאבלו איזקויארדו

טסטימוניום - עדות

רשימת חברי כבוד של טסטימוניום

נוסד בשנת 1966 בידי רחה פרייאר והמלחין רומאן האובנשטוק-רמתי. הרעיון המונח ביסוד המפעל הוא לתת ביטוי מוסיקאלי, מבוסס על טכסטים היסטוריים, למאורעות גורליים באלפיים שנות הגלות, בשעה שהעם חוזר לארצו. היצירות מוזמנות אצל מלחינים בני זמננו בארץ ובחוץ לארץ, יהודים ושאינם יהודים.

טסטימוניום נתמך בידי משרד החינוך והתרבות ובידי קרן ירושלים.

חברי ועד ההנהלה של טסטימוניום: גב' רחה פרייאר, ליאו סביר, פרופ' דן פגיס, פרופ' דוד פלוסר, ד"ר משה שפיצר

יועצת מקצועית לוועד המנהל: ד"ר בתיה באייר

ישראל	אוסטריה	גרמניה
ד"ר אליהו אילת	גוטפריד פון-אינס	ד"ר אלפונס אוט
ישראל אליהו אלישר	רומאן האובנשטוק-רמתי	בוריס בלאכר
אליס ארבל	איטליה	ברונו מאדרנא ז"ל
ד"ר יוסף בורג	לויגי דאלאפיקולא	ה.ה. שטוקנשמיט
ישראל ברזילי ז"ל	גב' רפאל קאנטוני	פרופ' היינריך שטרובל ז"ל
גארי ברטיני		אכסל שפרינגר
ד"ר נחום גולדמן	אנגליה	הולנד
ד"ר ישראל גולדשטיין	פרופ' נורמן בנטוויץ ז"ל	גב' פוא ברחאוט
נדעון האוזנר	אלכסנדר גאר	גב' ה. מירסכואס
מאיר וייסגל	לורד ג'אנו אוף לסטר	ספרד
פרופ' א. ב. זייבין	גב' הנרי טיילור	פאבלו איזקוירודו
יוסף טל	רות יעקבסון	צרפת
ד"ר ג. א. ננצאל	יהודי מנוחין	אוליביא מסיאן
יקותיאל פדרמן	ארה"ב	ולאדימיר פדרופ
נתן פלד	ליאונארד ברנשטיין	בארון ובארונית פיליפ דה רוטשילד
פרופ' דוד פלוסר	לוקאס פוס	
עדן פרטוש	ג'ורג' רוכברג	
רחה פרייאר	פרופ' אלכסנדר רינגר	
שמעון פרס		
משה קול		
טדי קולק		
דניאל רקאנאטי		
פרופ' א.א. שוראקי		
ד"ר י. שפירא		
פרופ' רבקה שץ		

טסטמוניום ג ממעמקים

1974 בפברואר 27/26

PATRIMONIO UN

